
Saknr: 2020/50540-1
Saksbehandlar: Bjørnar Tjoflot

Saksgang

Utval	Utv.saknr.	Møtedato
Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon		04.06.2020

Intensjonsavtale med Biogass Vestlandet

Forslag til vedtak

1. Vestland fylkeskommune signerer intensjonsavtale med forumet «Biogass Vestlandet» som gjeld til 31.10.2020.
2. Hovudutval for næring, naturressursar og innovasjon ber administrasjonen utarbeide sak med forslag til ein biogasstrategi for Vestland fylke.

Samandrag

Kontaktforumet Biogass Vestlandet har utarbeida ein intensjonsavtale mellom ulike biogass interessantar på vestlandet. Målet med kontaktforumet er å organisera kommunikasjon mellom avfallsbransjen, landbruket, transportbransjen, fiskerinæringa og andre aktuelle næringer; på tvers av kommunegrensar; myndigheiter; og allmennheita om biogass og biogjødsel. Vestlandet fylkeskommune skal her ta stilling til om det er ynskjeleg å vera med vidare i denne satsinga ved å teikna seg opp som samarbeidspartnar i dette forumet.

Etter Rådmannen sitt skjønn har biogass stort potensiale i Vestland fylke. Ikkje berre som energibærer, men òg som utgangspunkt for ein sirkulær økonomi som knyt saman landbruk, fiskenæring, transportsektoren, avfallsnæringa og hushaldingar. Satsing på biogass kan hjelpe Vestland fylkeskommune å nå klimamåla sine og samstundes leggja til rette for grøn næringsutvikling og verdiskaping i regionen.

Dette forumet har sprunge ut frå eit prosjekt støtta av fylkeskommunen gjennom tilskotsordninga Grøn konkurransekraft. Denne saka viser at tilskota frå fylkeskommunen har ein klar nytteverdi. Vestland har moglegheita til å vera med i fronten av vidare utvikling og tilrettelegging for ny næring i fylket. Denne saka er etter Rådmannen sitt skjønn ei gladsak for fylket, der me bør støtta vidare opp under det initiativet som har vokse fram etter bidrag frå støtteordninga vår. Rådmannen meiner difor at Vestland fylkeskommune bør signera intensjonsavtalen med Biogass vestlandet.

Saksframlegget er godkjent elektronisk og har difor ingen handskriven underskrift

Vedlegg

1 Intensjonsavtale med Biogass Vestlandet

Saksutgreiing

Bakgrunn for saka

Biogass er ein fornybar energiberar. Ved hjelp av rotning eller pyrolyse kan ein lage biogass basert på biomasse. Biogassen kan nyttast til å erstatta fossil energi, m.a. i industrisektoren og i sjø- og landtransporten. Bioresten frå rotninga kan nyttast til å føra næringsstoff tilbake til landbruket. Dette er heilt i tråd med sirkulærøkonomitankegangen. Ei godt utvikla verdikjede for biogass i Vestland vil redusera klimagassutslepp, styrke berekraftig ressursbruk og gje ny verdiskaping i regionen.

Fylkesutvalet i Hordaland vedtok, 07.12.2017, følgjande:

1. Fylkesutvalet vedtek som biogasstrategi for Hordaland:

Hovudmålet er å utnytte lokalt tilgjengelege organiske restråstoff lønsamt og klimavenleg, og derved erstatte fossil energibruk. Relevante råstoffkjelder kan vere slam frå kommunale avløp, organisk rest frå verksemdar, skogbruk, jordbruk og hushaldningar.

Ein legg følgjande delmål og understrategiar til grunn:

- Mål 1: Fleire ulike typar lokale råstoff i biogassproduksjon
 - o Byggje samarbeid mellom aktørar (kommunar, kommunar og næringsliv, mellom ulike bransjar)
 - o Auke kunnskapen om felles prosessering (samrotning) av ulike råstoff som er tilgjengeleg i regionen
- Mål 2: Berekraftig bruk av restprodukt frå biogassproduksjon
 - o Samle erfaringar knytt til lokal bruk av biorest
 - o Fremje idear for bruk av CO₂-gassen frå oppgraderinga av biogassen (kalla fornybar CO₂)
- Mål 3: Bruk av biogass i transportsektoren der ein ikkje kan elektrifisere
 - o Leggje til rette for forretningskonsept innan fylleinfrastruktur for biogass retta mot tunge køyretøy
 - o Søkje nasjonale stønadsordningar, til dømes «Klimasats» for å støtte utbygging av fyllestasjonar
 - o Temaplan for låg- og nullutsleppsbusar: «Skyss vil vurdere tilgjenge på lokalt produsert biogass før oppstart av nye anbod.»
- Mål 4: Gode rammevilkåra gjennom heile verdikjeda
 - o Støtte best mogleg rammevilkår for å utnytte avfall som ressurs, til dømes gjennom krav til utsortering av våtorganisk avfall
 - o Etterspørje endringar i gjødselsforskrifta som bidreg til optimal bruk av biorest
 - o Fremje best mogleg rammevilkår for å erstatte naturgass med biogass (til dømes vegbruksavgifta)
- Mål 5: Kunnskapsutvikling og nettverk
 - o Bruke eksisterande regionale støtteordningar for å delfinansiere forskning og utvikling, samarbeid og næringsutvikling
 - o Mobilisere aktørar i fylket til å delta i nettverk som til dømes gjennom det omsøkte interreg-prosjektet Biogas North Sea

2. Fylkesutvalet inviterer relevante aktørar i fylket til å slutte opp om mål og verkemidlar.

3. Fylkesutvalet peiker på «Handlingsprogram for næringsutvikling i Hordaland», «Regionalt forskingsfond Vestlandet» og «Klimaplan for Hordaland» som regionale verktøy for å støtte kunnskapsbygging.

4. Fylkesrådmannen fører dialog med aktørar i fylket for å sikre relevant deltaking frå Hordaland i interreg-prosjektet Biogas North Sea.

Hordaland fylkeskommune ga, 27.08.2019, 1,34 MNOK til prosjektet «Grønn næringutvikling med biogass på Vestlandet», eigd av Indre Hordaland Miljøverk IKS (IHM), som ein del av tilskotsordninga grøn konkurransekraft. Prosjektet vart Den eine aktiviteten planlagt i dette prosjektet var å forankra samarbeid på tvers av næringane. IHM utgreier om viktigeita tverrsektorielt samarbeid på følgjande måte på [heimesida](#) til Biogass Vestlandet:

«Et biogassanlegg er et knutepunkt hvor avfall omformes til en ressurs i form av biogass og biogjødsel. Dersom dette skal gjøres så bærekraftig som mulig, er det avgjørende at flere sektorer samarbeider om én og samme løsning:

- Avfallsbransjen samler og leverer matavfall til anlegget.
- Landbruksnæringen disponerer husdyrgjødsel og benytter seg av biogjødsel.

- Transportbransjen investerer i gasskjøretøy og etterspør biogass.
- I tillegg kan andre næringer, som f.eks. oppdrettsnæringen bidra med fiskeslam eller annet organisk avfall som ikke utnyttes optimalt i dag.

Dersom et biogassanlegg skal lykkes, må alle aktørene være fornøyde med løsningen. Dette kan være krevende dersom kun én eller noen av næringene er involvert i planleggingen. Samtidig kan biogass bidra til å løse flere utfordringer:

- Dersom det blir [obligatorisk med kildesortering av våtorganisk avfall fra 2023](#) får vi store mengder matavfall i Vestland fylke som må behandles. Dette kan brukes til å produsere lokal fornybar energi og bærekraftig biogjødsel
- Regjeringen har satt et mål om [at 30% av all husdyrgjødsel skal brukes til biogassproduksjon](#). Et biogassanlegg på Voss alene kan doble mengdene husdyrgjødsel som brukes til biogassproduksjon i Norge i dag.
- Et samarbeid mellom landbruket og et biogassanlegg kan gi bedre gjødselhåndtering og bidra til å tilfredsstille kommende reguleringer, f.eks. [ny gjødselvereforskrift](#).
- Landbruket har skrevet en [klimaavtale med regjeringen](#) hvor biogassanlegg kan være en viktig bidragsyter for å redusere utslipp fra landbruket og øke karbonopptak i jord.
- Biogass kan være en av løsningene for å nå [fossilfri kollektivtransport i 2025](#).
- Mattilsynet har foreslått [strengere krav til håndtering av fiskeslam](#). Samtidig melder forskere om [store fosfortap i norsk akvakultur](#). Biogassanlegg kan bidra til at oppdrettsanlegg på vestlandet blir mer bærekraftige.

Alle de nevnte aktørene har altså gode grunner til å være interessert i biogassproduksjon, men det er vanskelig å samarbeide på tvers av sektorer dersom man ikke er klar over hverandres behov og begrensninger.

Dette kontaktforumet skal fasilitere et tverrsektorielt samarbeid ved å være en arena for å dele informasjon, drive kunnskapsformidling og invitere til dialog.»

Prosjektet legg opp til forankring av samarbeidet med intensjonsavtalar gjennom prosjektperioden. Ein slik intensjonsavtale, i regi av IHM, vert no inngått av mange interessentar frå ulike næringar. Den breie interessa for dette initiativet viser at midlane frå fylkeskommunen har gjeve svært god avkastning. Tilskotet har heilt klart vore utløysande for å få på plass eit slikt samarbeid om biogass på vestlandet. Det er eit ynskje frå IHM om at Vestland fylkeskommune òg signerer denne avtalen. Prosjektet får større tyngde viss fylkeskommunen knyter seg til vidare samarbeid. Avtalen ligg som vedlegg.

Det er fleire pågåande biogassprosjekt i Vestland fylke og vestlandet elles som knyter seg til dette samarbeidsprosjektet. Nokon av desse er:

Aktør:	Plassering:	Råvarer:	Fase:
Bergen Vann KF	Bergen	Avlaupsslam , 25 GWh årleg	drift
Voss kommune	Voss	Avlaupsslam, 1 GWh årleg	drift
Sunnhordaland Naturgass AS	Stord	Ensilasje, fiskeslam, husdyrgjødsel. 22 GWh fyrste trinn, 55 GWh 2. trinn flytande biogass.	klart til bygging
IHM	Voss	Matavfall og husdyrgjødsel	vurdering
Ullensvang kommune	Jondal	Fiskeslam og husdyrgjødsel	vurdering
Hardanger biogass	Husnes	Fiskeslam og husdyrgjødsel	vurdering
NoMil	Nordfjord	Matavfall og husdyrgjødsel	vurdering
ÅRIM	Ålesund	Matavfall	vurdering

Sunnhordland Naturgass AS (SNG) har fått klarsignal til å byggja eit biogassanlegg i stor skala på Stord. Anlegget skal produsera 22 GWh energi etter fyrste byggjetrinn, og 55 GWh når anlegget er fullt utbygd. Dei har teikna intensjonsavtalar med leverandørar av råvarer og kjøparar av både biogassen og karbondioksidet dei produserer ved anlegget. Dei skal selja karbondioksid til fiskeindustrien.

Ved å fanga karbondioksid frå produksjonen og nytta den kan ein sei at dei har eit positivt klimarekneskap. Denne teknologien er svært verdifull for Vestland som har store verdiar i fossile verdikjeder der det er avgjerande å få ned utsleppa av karbondioksid.

Anlegget skal vera klart til testkøyring eitt år frå no og vera i produksjon 15 månadar frå no. Biogassatsinga til SNG er eit praktdøme på korleis kompetanse frå olje- og gassnæringa kan bidra til det grønne skiftet. SNG, som har vore tunge aktørar innan olje og gass lenge, ser at dei på alvor kan bidra med sin kompetanse inn i omstillinga til ein industri som ikkje er like avhengig av fossile energikjelder ved å satsa på biogass. Dei ser føre seg at denne typen anlegg som dei skal byggja på Stord vert ein aktuell eksport i framtida, både til utland og andre stader i Noreg.

Det største biogassanlegget i drift i Vestland i dag er ligg i Rådalen i Bergen kommune. Dette anlegget nyttar seg av slam frå avlaupsanlegga og septiktankane i Bergen kommune. Anlegget har vore i drift sidan 2016 og vert rekna som eit viktig steg mot eit fossilfritt Bergen i 2030. Plasseringa til dette anlegget gjer at det kan nytta seg av store mengder avlaupsslam og det produserer ein energimengde på ca 25 GWh årleg. Anlegg andre stader vil for det meste basera seg på andre råvarer til produksjonen av biogass.

Det er potensial for store utsleppskutt i landbruket ved å produsera biogass frå husdyrgjødsel. Det er faktisk ein av dei enklaste tilgjengelege tiltaka for å redusera klimagassutslepp i landbruket, seier Norges Bondelag. Klimagassutsleppa i norsk landbruk har vore mykje omtala etter at Klimakur vart lagt fram for regjeringa. Landbruket er viktig i store deler av fylket og betydelege utslepp i landbruket vil difor og bety store utslepp for vestland fylke. For landbruket har det lenge vore eit spørsmål om det kan vera økonomisk hald i å nytta gjødsel til biogassproduksjon. Difor vil det vera særskild viktig for bøndene og landbruket å få på plass eit vidt samarbeid der fleire næringar kan vera med på byggja meir solide verdikjeder. Det er allereie fleire bønder som har teikna intensjonsavtale med biogassanlegget til SNG som skal byggjast på Stord.

Biogass får fotfeste på transportsida i fylket og. Tide Buss har bestilt 125 nye bussar som skal bruke flytande biogass. 86 % av bussdrifta i Bergen Nord på oppdrag frå Skyss(bussane stasjonert på Haukås bussdepot) skal nytta biogass som drivstoff. Biogassmengden disse bussane vil bruke er større enn dagens biogassproduksjon i fylket. Resten av bussparken i Bergen Nord som er stasjonert på Osterøy skal gå på biodiesel.

Vedtakskompetanse

Hovudutvalet for næring, naturressursar og innovasjon har vedtakskompetanse i denne saka.

Vurderingar og verknader

Økonomi: Fylkeskommunen har gjeve tilskot til gode biogassprosjekt gjennom ulike tilskotsordningar. Dette kan verta aktuelt og framover. Det ligg ikkje utgifter direkte knytt til dette samarbeidet, men ein intensjon om vidare satsing knyter ei forventing om økonomisk støtte frå fylkeskommunen.

Klima: Satsing på biogass er eit klimatiltak. Biogass har per definisjon ikkje direkte utslepp knytt til seg. Utvida bruk av biogass i Vestland vil kunne bidra til at fylkeskommunen kjem nærare å møte klimamåla sine.

Folkehelse: Ikkje aktuelt utover langsiktige folkehelsefordelar ved å bremse klimaendringane. Der biogass erstattar diesel gir det reinare eksos.

Regional planstrategi: I høyringsutkastet til ny "Utviklingsplan for Vestland 2020-2024" står følgjande: *Vi skal satse på sirkulærøkonomi og bioøkonomi med særleg vekt på landbruk og havnæringa*. Biogass er elles nemnd å ha potensiale i Hordaland i "Klimaplan for Hordaland 2014-2030", og i Sogn og Fjordane i "Verdiskapingsplan for Sogn og Fjordane 2014-2025".

Konklusjon

Biogass har stort potensiale i Vestland fylke. Ikkje berre som energiberar, men og som utgangspunkt for ein sirkulær økonomi som knyt saman landbruk, fiskerier, transportsektoren, avfallsnæringa og hushaldingar. Satsing på biogass kan hjelpe Vestland fylkeskommune å nå klimamåla sine og samstundes leggja til rette for grøn næringsutvikling og verdiskaping i regionen.

Denne saka viser at tilskota frå fylkeskommunen har ein klar nytteverdi, og Vestland har moglegheita til å vera med i fronten av vidare utvikling og tilrettelegging for ny næring i

fylket. Denne saka er etter Rådmannen sitt skjønn ei gladsak for fylket, der me bør støtta vidare opp under det initiativet som har vokse fram etter bidrag frå støtteordninga vår. Rådmannen meiner difor at Vestland fylkeskommune bør signera intensjonsavtalen med Biogass vestlandet.